

СТАЛА ЕКОНОМІКА

УДК 338.45:004.6

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.13268380>

Оцінка впливу інноваційних технологій на ефективність ринкової конкуренції в Україні

Білоусько Таміла Юрївна

кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки та бізнесу, факультет економічних відносин та фінансів, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-3890-3286>

Білоусько Роман Сергійович

здобувач ступеня доктора філософії / аспірант, кафедра менеджменту, бізнесу і адміністрування, факультет менеджменту, адміністрування та права, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-5949-7945>

Химич Оксана Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент, науковий дослідник, стипендіат програми MSCA4Ukraine, Школа бізнесу та економіки, Вільний університет Амстердаму, м. Амстердам, Нідерланди, <https://orcid.org/0000-0002-0629-8528>

Прийнято: 18.07.2024 | Опубліковано: 08.08.2024

***Анотація:** Актуальність. У статті досліджується трансформаційна роль технологічного прогресу в розвитку ринкової конкуренції в українській економіці. Актуальність цього дослідження обумовлена швидкими темпами*

технологічних інновацій та їх всеохоплюючим впливом на глобальні ринки, що вимагає ґрунтовного вивчення їх наслідків для конкурентного середовища в Україні.

Метою дослідження є оцінка впливу впровадження інноваційних технологій на ринкову ситуацію, конкурентні стратегії та загальні економічні показники в Україні.

Методи: аналізу наукової літератури; синтезу; узагальнення та систематизації.

На основі поєднання методів аналізу якісних показників і результатів попередніх досліджень у дослідженні розглядаються різні сектори української економіки, вивчається ступінь інтеграції технологічних інновацій, таких як штучний інтелект, блокчейн і сучасна аналітика даних, а також їхній вплив на ринкову конкуренцію.

Результати свідчать про значну залежність між впровадженням інноваційних технологій та посиленням ринкової конкурентоспроможності. Підприємства, які ефективно інтегрували ці технології, як правило, проявляють більшу ринкову гнучкість, підвищують операційну ефективність та мають міцнішу конкурентну позицію. До того ж, дослідження показало, що технологічні інновації знизили вхідні бар'єри для нових компаній, сприяючи створенню більш активного та конкурентного ринкового середовища. Водночас, нерівномірність впровадження технологій у різних секторах свідчить про нерівномірність конкурентних переваг, що вказує на необхідність цілеспрямованого впливу на політику для сприяння ширшій технологічній інтеграції.

Висновки. У висновках дослідження підкреслено важливість інноваційних технологій у формуванні конкурентного середовища на українському ринку. Воно наголошує на необхідності постійних інвестицій у технології та інновації для збереження конкурентних переваг і стимулювання економічного зростання. Особам, відповідальним за формування політики, рекомендується сприяти створенню середовища, сприятливого для

впровадження технологій, за допомогою відповідних нормативно-правових актів та стимулів. Дослідження надає важливу інформацію про стратегічну роль технологій у ринковій конкуренції, забезпечуючи підприємствам і політикам можливість ефективно працювати в умовах змін, що відбуваються в економічному середовищі.

Ключові слова: *інновації, конкуренція, технологічні новації, конкурентоспроможність ринку, економічний розвиток, підприємницька діяльність.*

Assessment of the Impact of Innovative Technologies on Market Competition Efficiency in Ukraine

Tamila Bilousko

PhD in Economic Sciences, Associate Professor, Department of Economics and Business, Faculty of Economic Relations and Finance, State Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-3890-3286>

Roman Bilousko

PhD candidate / postgraduate student, Department of Management, Business and Administration, Faculty of Management, Administration and Law, State Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-5949-7945>

Oksana Khymych

PhD in Economic Sciences, Associate Professor, Researcher, Scholarship Holder of the MSCA4Ukraine program, School of Business and Economics, Vrije Universiteit Amsterdam, Amsterdam, The Netherlands, <https://orcid.org/0000-0002-0629-8528>

Abstract: *Relevance. The article explores the transformative role of technological progress in developing market competition within the Ukrainian economy. The relevance of this study is driven by the rapid pace of technological innovations and their pervasive impact on global markets, necessitating a thorough examination of their implications for the competitive environment in Ukraine.*

Purpose. The aim of the study is to assess the impact of the implementation of innovative technologies on market dynamics, competitive strategies, and overall economic performance in Ukraine.

Methods: analysis of scientific literature; synthesis; generalization and systematization.

Combining qualitative indicator analysis and previous research findings, the study examines various sectors of the Ukrainian economy, evaluating the degree of integration of technological innovations such as artificial intelligence, blockchain, and advanced data analytics, as well as their impact on market competition.

Results. The findings indicate a significant correlation between the implementation of innovative technologies and enhanced market competitiveness. Companies that have effectively integrated these technologies tend to exhibit greater market flexibility, improved operational efficiency, and a stronger competitive position. Additionally, the study shows that technological innovations have lowered entry barriers for new companies, fostering a more dynamic and competitive market environment. However, the uneven adoption of technologies across different sectors highlights a disparity in competitive advantages, indicating the need for targeted policy interventions to promote broader technological integration.

Conclusions. The study underscores the importance of innovative technologies in shaping the competitive landscape of the Ukrainian market. It emphasizes the necessity of continuous investments in technology and innovation to sustain competitive advantages and drive economic growth. Policymakers are encouraged to facilitate a conducive environment for technology adoption through appropriate regulations and incentives. The research provides valuable insights into

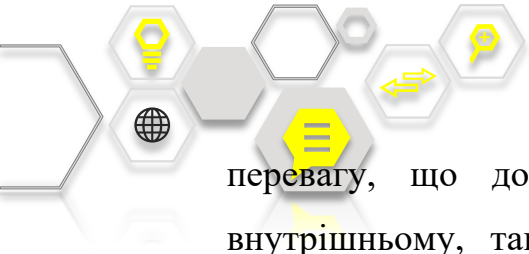
the strategic role of technology in market competition, enabling businesses and policymakers to navigate the evolving economic landscape effectively.

Keywords: *innovation, competition, technological innovations, market competitiveness, economic development, entrepreneurial activity.*

Постановка проблеми. Інтеграція інноваційних технологій стає вирішальним фактором у формуванні ринкової конкуренції в усьому світі, і Україна не є винятком. Стрімкий розвиток таких технологій, як штучний інтелект, блокчейн та сучасна аналітика даних, переосмислює конкурентну ситуацію, операційну ефективність та ринкові структури. У цьому контексті важливо оцінити вплив цих технологічних інновацій на ефективність ринкової конкуренції в Україні. Така оцінка є особливо важливою з огляду на стратегічне положення України у Центрально-Східній Європі та економічний простір, що еволюціонує, на який дедалі більше впливають як регіональні, так і глобальні технологічні тенденції.

Проблема, що розглядається, полягає в тому, щоб зрозуміти, як впровадження інноваційних технологій впливає на ринкову конкуренцію в Україні. Зокрема, важливо проаналізувати, чи сприяють ці технології посиленню конкурентних переваг, зниженню бар'єрів для входу на ринок нових фірм та створенню більш активного та ефективного ринкового середовища. Ефективність ринкової конкуренції є визначальним фактором економічних показників, що впливає на продуктивність, споживчі уподобання та загальне економічне зростання. Тому оцінка ролі технологій у цьому контексті має важливе значення для розробки стратегій, які сприятимуть розвитку конкурентоспроможної та стійкої економіки [1, с. 89].

Технологічні інновації відкривають численні потенційні переваги, серед яких підвищення операційної ефективності, скорочення витрат, покращення якості продукції та створення нових ринкових можливостей. Для українського бізнесу інтеграція цих технологій може забезпечити значну конкурентну

перевагу, що дозволить йому більш ефективно конкурувати як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Водночас, нерівномірне впровадження технологій у різних секторах та регіонах є проблемою, що потенційно може призвести до нерівномірності конкурентних переваг та ринкових показників.

До того ж, світове ринкове середовище характеризується швидкими технологічними змінами, що вимагає постійної адаптації та інновацій. Українські компанії та державні діячі змушені працювати в цьому складному динамічному середовищі, забезпечуючи, аби впровадження інноваційних технологій призводило до відчутних конкурентних переваг. Це вимагає всебічного аналізу чинників, що стимулюють впровадження технологій, та їхнього впливу на ринкову конкуренцію.

Актуальність цього дослідження зумовлена потребами України підвищити свою ринкову конкурентоспроможність перед економічними викликами та можливостями, що постають перед країною. Вивчення впливу інноваційних технологій спрямоване на те, щоб надати інформацію, яка може бути використана при прийнятті політичних рішень та розробці бізнес-стратегій. Представники влади можуть використати ці висновки для створення сприятливого регуляторного середовища, яке стимулює технологічні інновації та інтеграцію, а бізнес може використовувати технологічний прогрес для посилення своїх конкурентних позицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вплив інноваційних технологій на ринкову конкуренцію в Україні викликає значний науковий інтерес в сучасних дослідженнях. В умовах переходу України до технологічно більш розвиненої економіки вивчення того, як ці інновації впливають на ринкову динаміку, набуває важливого значення [2, с. 35].

Результати проведених досліджень підкреслюють, що інноваційні технології, зокрема ті, що пов'язані з діджиталізацією, штучним інтелектом (ШІ) та блокчейном, змінюють конкурентне середовище в Україні. Так, дослідження Гапафової О. [3, с. 9] та Феденко В. [4, с. 113] показали, що

інтеграція штучного інтелекту та машинного навчання в бізнес-процеси може розширити можливості прийняття рішень та підвищити операційну ефективність, надаючи компаніям конкурентну перевагу. Наукові доробки Науменко М. [5, с. 661] висвітлюють роль штучного інтелекту в оптимізації ланцюгів поставок і відносин з клієнтами, що, в свою чергу, впливає на ринкове позиціонування і конкуренцію.

Дослідження Преораженського О. [6, с. 140] показує, як блокчейн може підвищити прозорість і знизити транзакційні витрати, тим самим сприяючи створенню більш конкурентоспроможного середовища. Результати досліджень Вікторова Б. [7, с. 103] свідчать про те, що потенціал блокчейну для підвищення безпеки та ефективності трансформує традиційні бізнес-моделі, створюючи нові можливості для конкуренції та інновацій.

Вплив цифрових платформ та електронної комерції на ринкову конкуренцію також перебуває в центрі уваги сучасних досліджень. Результати дослідження Куваєвої Т. [8, с. 164] щодо цифрових платформ показують, що ці технології сприяють демократизації доступу до ринку, дозволяючи меншим підприємствам конкурувати з більшими відомими компаніями. Стадник В. [9, с. 73] підкреслює, що розвиток цифрових платформ призвів до зростання сегментації ринку та посилення конкуренції, що кидає виклик традиційним ринковим структурам.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри досягнуті успіхи, залишається кілька невирішених питань. Однією з важливих проблем є цифровий розрив, який може посилити нерівність у ринковій конкуренції. Хоча інноваційні технології пропонують значні переваги, їх нерівномірний розподіл може посилити існуючу нерівність між великими корпораціями та малим бізнесом. Це питання потребує розробки стратегії, яка б сприяла рівному доступу до технологічних ресурсів.

Ще одне невирішене питання стосується нормативно-правової бази, що регулює технологічні інновації. Чинне законодавство може не повністю відповідати вимогам, що висуваються новими технологіями.

До того ж, вплив інноваційних технологій на зайнятість та ринки праці залишається недостатньо вивченим. Хоч технологічні інновації можуть підвищити продуктивність, вони також створюють виклики для адаптації робочої сили. Тому постає необхідність розробки стратегій, спрямованих на пом'якшення наслідків витіснення робочих місць та підтримку ініціатив з перекваліфікації, щоб допомогти працівникам перейти до нових ролей, створених технологічним прогресом.

Постановка завдання. Метою дослідження є оцінка впливу впровадження інноваційних технологій на ринкову ситуацію, конкурентні стратегії та загальні економічні показники в Україні.

Відповідно до мети перед нами були поставлені та вирішені наступні завдання: проведено комплексний огляд літератури для вивчення поточного стану технологічних інновацій та їхнього впливу на ринкову конкуренцію у світі та в Україні; проаналізовано інтеграцію ключових інноваційних технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та розширений аналіз даних, у різні сектори української економіки, оцінено темпи їхнього впровадження та виклики, пов'язані з їхньою реалізацією; досліджено вплив цих технологій на ринкову ситуацію; оцінено вплив технологічних інновацій на конкурентні стратегії, що застосовуються українським бізнесом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринкова економіка України зазнала значних трансформацій з моменту здобуття незалежності у 1991 році. Перехід від централізованої планової економіки до ринкової системи був відзначений низкою реформ, спрямованих на лібералізацію економіки, приватизацію державних підприємств та створення конкурентного ринкового середовища. Попри ці реформи, ринкова економіка України характеризується низкою проблем, серед яких високий рівень монополізації в окремих секторах, неефективність регуляторної системи та значний вплив олігархічних структур [10].

У цілому ринкова економіка України має декілька ключових секторів, серед яких сільське господарство, металургія, енергетика та інформаційні

технології, що відіграють вирішальну роль. Сільське господарство, відоме своїми родючими ґрунтами та сприятливим кліматом, робить значний внесок у ВВП України та є головним постачальником продовольства на світовий ринок. З іншого боку, металургія та енергетика залишаються ключовими для промислового виробництва та експортних надходжень країни. ІТ-сектор перетворився на галузь, що динамічно розвивається та швидко зростає, сприяючи диверсифікації економіки.

Основні учасники ринку в Україні розрізняються в різних секторах, при цьому на ринку домінують великі підприємства, як вітчизняні, так і іноземні. В аграрному секторі основними учасниками є такі компанії, як Кернел та Миронівський хлібопродукт, які є одними з найбільших агропромислових компаній в Україні. Ці компанії мають значні частки ринку і мають суттєвий вплив на виробництво та експорт сільськогосподарської продукції. В енергетичному секторі «Нафтогаз» залишається домінуючим державним підприємством, яке контролює значну частину ринку природного газу. Металургійний сектор характеризується великими підприємствами, такими як «Метінвест», що є частиною бізнес-імперії бізнесмена Ріната Ахметова, та «АрселорМіттал Кривий Ріг», дочірнє підприємство світового сталеливарного гіганта «АрселорМіттал» [11, с. 70].

Рівень конкуренції в цих секторах суттєво відрізняється. В аграрному секторі, де домінують кілька великих компаній, працює багато малих та середніх підприємств (МСП), які сприяють створенню конкурентного ринкового середовища. Однак в енергетиці та металургії рівень конкуренції є відносно низьким через домінування кількох великих компаній. Така монополістична або олігополістична структура ринку призводить до зниження рівня конкуренції, підвищення цін для споживачів та потенційної неефективності у виробництві та розподілі продукції.

Зовнішні та внутрішні фактори значно впливають на ринкову конкуренцію в Україні. Серед зовнішніх чинників геополітична напруженість, зокрема, конфлікт з Росією, що продовжується, має значний вплив на

економіку та ринкову конкуренцію. Анексія Криму та конфлікт на всій території України порушили ланцюги постачання, знизили промислове виробництво та призвели до втрати ключових ринків збуту. Міжнародні санкції проти Росії опосередковано вплинули на український бізнес, особливо на ті підприємства, які мають зв'язки з російським ринком.

На внутрішньому рівні такі фактори, як регуляторне середовище, корупція та вплив олігархічних груп, відіграють важливу роль у формуванні ринкової конкуренції. Регуляторну базу в Україні часто піддають критиці за надмірну складність, непослідовність та схильність до корупції. Ці проблеми створюють бар'єри для входу на ринок нових підприємств, стримують конкуренцію та відштовхують іноземні інвестиції. До того ж, значний вплив олігархічних груп, які контролюють значну частину економіки, є основною перешкодою на шляху до створення конкурентного ринкового середовища. Вони часто використовують свою економічну владу для впливу на політичні рішення, підтримують монополістичні практики та перешкоджають розвитку чесної конкуренції [12, с. 333].

Під час оцінки поточного стану ринкової конкуренції в Україні важливо враховувати взаємодію вказаних зовнішніх та внутрішніх чинників та їх сукупний вплив на ринкову динаміку. Попри виклики, спостерігаються позитивні зрушення, спрямовані на покращення ринкової конкуренції. Реформи в енергетичному секторі, боротьба з корупцією та ініціативи, спрямовані на покращення бізнес-середовища, є кроками у правильному напрямку. Угода про асоціацію з Європейським Союзом, яка містить положення про економічну інтеграцію та регуляторне узгодження, також дає надію на посилення ринкової конкуренції в Україні. У таблиці 1 наведено огляд основних учасників ринку в ключових секторах економіки України та рівень конкуренції між ними:

Таблиця 1

Характеристика основних учасників ринку в ключових секторах економіки України та рівень конкуренції між ними [12 – 13]

Сектор	Основні учасники ринку	Рівень конкуренції
Сільське господарство	Кернел, МХП	Помірна та висока
Енергетика	Нафтогаз, ДТЕК	Низька
Металургія	Метінвест, АрселорМіттал Кривий Ріг	Низька
Інформаційні технології	EPAM, SoftServe, Ciklum	Висока

У сучасній глобалізованій економіці, що швидко еволюціонує, роль інноваційних технологій у посиленні ринкової конкуренції стає все більш ваговою. Інтеграція цифрових технологій, Інтернету речей (IoT), штучного інтелекту (ШІ) та технологій блокчейн змінюють традиційні бізнес-моделі, створюють нові ринкові можливості та конкурентні переваги. Вони не лише підвищують операційну ефективність, але й дають змогу компаніям створювати нові продукти та послуги, сприяючи таким чином формуванню більш гнучкого та конкурентного ринкового середовища.

Впровадження цифрових технологій трансформувало різні аспекти ринкової конкуренції. Цифрові платформи, електронна комерція та інтернет-маркетинг значно знизили бар'єри для входу на ринок для нових компаній, що дозволило меншим компаніям на рівних конкурувати з відомими виробниками. Поширення цифрових платіжних систем, хмарних обчислень та аналітики даних дозволило компаніям оптимізувати свою діяльність, зменшити витрати та покращити якість обслуговування клієнтів. Наприклад, використання аналітики великих даних дозволяє компаніям отримати інформацію про поведінку споживачів, ринкові тенденції та операційну неефективність, що дає їм змогу приймати рішення на основі даних і залишатися конкурентоспроможними [14, с. 397].

Інтернет речей (IoT) та штучний інтелект (AI) - це дві передові технології, які мають значний вплив на ринкову конкуренцію. IoT - це мережа взаємопов'язаних пристроїв, які взаємодіють і обмінюються даними,

забезпечуючи можливості аналізу та автоматизації в реальному часі. У промисловому секторі IoT дає змогу здійснювати прогнозоване технічне обслуговування, оптимізувати виробничі процеси та скоротити час перебування в режимі простою. У роздрібній торгівлі IoT покращує управління запасами і вдосконалює ланцюжок поставок, забезпечуючи відстеження і моніторинг в режимі реального часу.

З іншого боку, штучний інтелект охоплює низку технологій, зокрема машинне навчання, обробку природної мови та робототехніку. Рішення на основі штучного інтелекту трансформують різні галузі, автоматизуючи складні завдання, покращуючи процеси прийняття рішень і надаючи персоналізований клієнтський досвід. Наприклад, алгоритми штучного інтелекту можуть аналізувати величезні обсяги даних для прогнозування ринкових тенденцій, оптимізації цінових стратегій і виявлення потенційних ринкових можливостей. У сфері обслуговування клієнтів чат-боти та віртуальні асистенти на основі ШІ пропонують підтримку в режимі 24/7, підвищуючи рівень задоволеності клієнтів і знижуючи операційні витрати [15, с. 49].

Як приклад впливу цих технологій на ринкову конкуренцію, наведемо таблицю 2, в якій висвітлено ключові переваги цифрових технологій, Інтернету речей, штучного інтелекту та блокчейну в різних галузях промисловості:

Таблиця 2

Головні переваги цифрових технологій [16 – 17]

Технологія	Її ключові переваги	Приклади використання
------------	---------------------	-----------------------

Цифрові технології	Зниження бар'єрів для входу на ринок, скорочення витрат, покращення якості обслуговування клієнтів	Електронна комерція, фінанси, роздрібна торгівля
IoT	Аналітика в реальному часі, автоматизація, прогнозоване обслуговування	Виробництво, роздрібна торгівля, охорона здоров'я
Штучний інтелект	Прийняття рішень на основі даних, автоматизація завдань, персоналізовані послуги	Фінанси, охорона здоров'я, обслуговування клієнтів
Блокчейн	Безпечні транзакції, прозорість, зниження рівня шахрайства	Фінанси, ланцюжок поставок, нерухомість

Наведена вище таблиця 2 висвітлює багатогранність переваг інноваційних технологій у різних галузях, що свідчить про їхній потенціал у створенні конкурентних переваг та посиленні ринкової конкуренції.

Зазначимо, що впровадження інноваційних технологій на українських підприємствах має значний потенціал для підвищення продуктивності, конкурентоспроможності та загального економічного зростання. Водночас, цей процес супроводжується низкою переваг та викликів, які необхідно подолати для успішного впровадження інновацій.

Однією з головних переваг впровадження інноваційних технологій на українських підприємствах є потенціал для підвищення продуктивності. Передові технології, такі як автоматизація, штучний інтелект (ШІ) та Інтернет речей (IoT), можуть оптимізувати операції, зменшити кількість фізичної праці та оптимізувати розподіл ресурсів. Наприклад, аналітика на основі штучного інтелекту може забезпечити аналіз поведінки споживачів і ринкових тенденцій, дозволяючи компаніям приймати рішення на основі даних і покращувати своє стратегічне планування. Автоматизація може вдосконалити виробничі процеси, що призводить до скорочення часу виробництва та зниження витрат [18].

Ще однією суттєвою перевагою є покращення якості продукції та послуг. Інноваційні технології дозволяють застосовувати точніші та

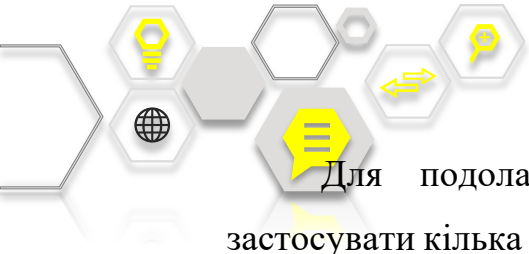

послідовніші методи виробництва, зводячи до мінімуму помилки та дефекти. У сфері послуг технології можуть покращити якість обслуговування клієнтів завдяки персоналізованій взаємодії та ефективному наданню послуг. До того ж, впровадження передових технологій може підвищити репутацію підприємства, зробивши його більш привабливим для інвесторів, партнерів та клієнтів. Це може призвести до збільшення частки ринку та зростання доходів.

Попри ці переваги, українські підприємства зіштовхуються з низкою бар'єрів та викликів при впровадженні інноваційних технологій. Одним з основних бар'єрів є високі початкові витрати на придбання та інтеграцію технологій. Багатьом малим та середнім підприємствам (МСП) може не вистачати фінансових ресурсів для інвестування в передові технології, що може обмежити їхню здатність конкурувати з більшими, більш авторитетними компаніями. Відсутність доступу до доступних варіантів фінансування ще більше посилює цю проблему.

Ще одна проблема - нестача кваліфікованої робочої сили. Успішне впровадження інноваційних технологій потребує робочої сили зі спеціалізованими навичками та знаннями в таких сферах, як аналіз даних, кібербезпека та штучний інтелект. Втім, в Україні спостерігається значний дефіцит кваліфікованих кадрів, оскільки обмежена кількість спеціалістів володіє необхідними технічними знаннями. Цей дефіцит може призвести до затримок у впровадженні технологій та неоптимального використання нових систем.

Спротив змінам також є суттєвою проблемою. Працівники та керівництво можуть неохоче впроваджувати нові технології через страх втратити роботу, незнання нових систем або побоювання щодо складності впровадження. Такий опір може сповільнити процес впровадження та обмежити потенційні вигоди від технологічних інновацій. До того ж, може спостерігатися недостатня обізнаність або нерозуміння переваг, які ці технології можуть принести, що ще більше посилює опір.

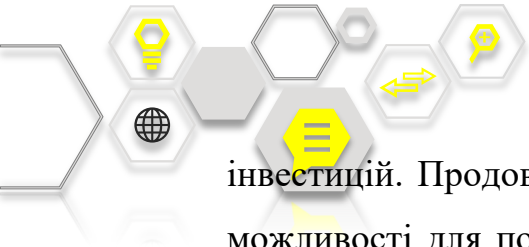

Для подолання цих викликів українські підприємства можуть застосувати кілька стратегій. Одним з ефективних підходів є пошук державної підтримки та стимулів. Урядові програми, які надають фінансову допомогу, податкові пільги або гранти на впровадження технологій, можуть допомогти полегшити фінансовий тягар для підприємств. До того ж, державно-приватне партнерство може полегшити доступ до ресурсів та експертизи, що сприятиме більш плавній інтеграції технологій [19].

Інвестиції в освіту та навчання - ще один важливий напрям. Підприємства можуть співпрацювати з навчальними закладами для розробки спеціалізованих навчальних програм, які забезпечать робочу силу необхідними навичками для цифрової епохи. Ініціативи з безперервного професійного розвитку та підвищення кваліфікації можуть забезпечити, аби працівники залишалися компетентними та впевненими у використанні нових технологій. Створення культури інновацій в організації може заохотити працівників до сприйняття технологічного прогресу та активної участі в процесі його впровадження [20, с. 47].

Практика управління змінами має важливе значення для подолання опору змінам. Чітке донесення інформації про переваги нових технологій, участь працівників у процесі прийняття рішень та надання належної підтримки протягом перехідного періоду можуть допомогти зменшити опір. Демонструючи позитивний вплив технологій на робочі ролі та розвиток кар'єри, можна також зменшити побоювання втратити роботу.

Висновки. Таким чином, поточний стан ринкової конкуренції в Україні характеризується поєднанням конкурентних та монополістичних або олігополістичних ринкових структур, на які впливають як зовнішні геополітичні фактори, так і внутрішні регуляторні та структурні виклики. Попри певні заходи, спрямовані на покращення конкурентного середовища, значні перешкоди все ще залишаються. Вирішення цих проблем потребує комплексного підходу, що передбачає регуляторні реформи, антикорупційні заходи, а також ініціативи з підтримки МСП та залучення іноземних

інвестицій. Продовження інтеграції з Європейським Союзом також створює можливості для посилення ринкової конкуренції та сприяння економічному зростанню в Україні.

Роль інноваційних технологій у підвищенні ефективності ринкової конкуренції є значною та багатогранною. Інтеграція цифрових технологій, Інтернету речей, штучного інтелекту та блокчейну трансформує традиційні бізнес-моделі, знижує бар'єри для входу на ринок та сприяє створенню більш гнучкого та конкурентного ринкового середовища. Ці технології дозволяють бізнесу оптимізувати операції, пропонувати нові продукти і послуги та ефективніше реагувати на ринкові зміни.

По мірі того, як компанії продовжуватимуть впроваджувати та використовувати ці технології, конкурентне середовище продовжуватиме розвиватися, стимулюючи інновації та зростання глобальної економіки. Постійний розвиток технологій створює як можливості, так і виклики, і компанії, які впроваджують ці інновації, будуть мати всі можливості для розвитку в умовах зростаючої конкуренції на ринку.

Подяки – немає.

Список використаних джерел

1. Косенко А., Касич А., Лега О., Ареф'єва О. Вплив управлінських та вартісно-цінових детермінант інтелектуальної власності на конкурентоспроможність підприємства. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". Серія: Економічні науки.* 2023. № 3. С. 86-92. URL: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2023.3.86>
2. Багорка М. О., Юрченко Н. І. Формування системи маркетингового управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства. *Підприємництво та інновації.* 2023. № 26. С. 32-37. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/26.5>
3. Гапафова О., Онищенко О., Яценко І. Особливості управління розвитком бізнес-організацій в сучасних українських умовах. *Development*

Service Industry Management. 2023. № 3. С. 6-11. URL: [https://doi.org/10.31891/dsim-2023-3\(1\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2023-3(1))

4. Феденко В. Оцінка ефективності інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств в сучасних умовах. *Актуальні питання у сучасній науці.* 2024. № 7 (25). С. 108 – 121. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-12\(18\)](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-12(18))

5. Науменко М. Методологія факторів-детермінантів ефективності діяльності та конкурентної позиції підприємства на ринку в кризових умовах. *Наукові інновації та передові технології.* 2024. № 7 (35). С. 648-665. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14\(28\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14(28))

6. Преображенський О. Є. Порівняльна оцінка методів управління операційною діяльністю малих бізнесів: досвід різних країн. *Стратегія економічного розвитку України.* 2024. № 54. С. 133-144. URL: <https://doi.org/10.33111/sedu.2024.54.133.144>

7. Вікторов Б. В. Порівняльний аналіз розвитку інноваційних мережевих підприємств України та Польщі. *Регіональна економіка.* 2020. № 3. С. 101-108. URL: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-3-11>

8. Куваєва Т. В., Захарченко Ю. В. Вплив концепції маркетингу 4.0 на функціонування конкурентного ринку електроенергії України. *Економічний вісник Дніпровської політехніки.* 2022. № 2. С. 159-170. URL: <https://doi.org/10.33271/ebdut/78.146>

9. Стадник В., Йохна В., Наскальний С. Функціонал діджиталізації у формуванні підприємницького середовища: перспективи та проблеми розвитку в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки.* 2022. № 4. С. 68-75. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-308-4-11>

10. Melnychenko S., Morozova O., Bohadorova L. Spatial-temporal dynamics of qualitative changes in efficiency of agricultural production in agricultural holdings of Ukraine in 2015 and 2019. *Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv*

National University Economic Series. 2021. No. 101. P. 45–58. URL: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2021-101-05> (дата звернення: 02.05.2024)

11. Кушніренко О. М., Гахович Н. Г. Вплив технологій Індустрії 4.0 на структурні трансформації в економіці. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2020. № 4. С. 63-73. URL: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.4.2020.63-73>

12. Церковна А. В., Карелова К. С. Вплив цифровізації на розвиток малого і середнього бізнесу в Україні. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2020. № 19 (2). С. 328-339. URL: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2020.2\(45\).201486](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2020.2(45).201486)

13. Riznyk D. Perspectives for post-war recovery in Ukraine in the sphere of attracting foreign direct investments. *Економіка розвитку систем*. 2023. №5(1). С. 31-34. URL: <https://doi.org/10.32782/2707-8019/2023-1-5>

14. Чміль Г. Л. Трансформація простору функціонування бізнес-структур під впливом цифровізації: вимір маркетплейсів. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія: Економічні науки*. 2021. № 1. С. 391-405. URL: <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2021-1-391>

15. Григорук А. А., Литвин Л. М. Фінансовий капітал та його становлення в умовах глобалізації економіки. *Економіка та держава*. 2021. № 10. С. 47-52. Doi: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.10.47>

16. Мельниченко С. Г. Аналіз стратегічного менеджменту та його вплив на успішність організацій. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2024. No. 3. URL: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/19/16> (дата звернення: 02.08.2024)

17. Побережець О. В., Філатова М. О. Ефективна податкова система як фактор розвитку інноваційних процесів у державі: досвід Фінляндії та України. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2023. № 22 (2). С. 129-138. URL: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2023.2\(54\).297337](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2023.2(54).297337)

18. Мних О., Брицький Р., Бабич О. Дослідження інноваційної цифрової політики європейських банків та їх ринкової капіталізації. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія: Економіка*. 2022. № 13(26). URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-13\(26\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0654-13(26)-01)

19. Мельниченко С.Г., Богадьорова Л.М. Проблеми та перспективи розвитку об'єктів інтелектуальної власності та їх комерціалізації в Україні. *International Journal of Knowledge Transfer Management Studies: International Scientific E-Journal*. 2022. No 2. URL: https://iidskt.org.ua/wp-content/uploads/2022_2_1.pdf (дата звернення: 01.08.2024)

20. Горняк О. В., Стемблер Д. В., Черкез С. І. Цифровізація та пандемія як сучасні чинники розвитку економіки України. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2020. № 6 (85). С. 44-50. URL: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/6-85-9>